

האם מותר לקלף פירות שביעית?

הגרעינים בזמן שכנסן ויש בהן לחלוחית למצוץ אותן אסורין לזר ואם השליכן מותרות.

16. ר"י קורקוס - בתוספתא נתבאר גרעיני זתים גרעיני חרובין גרעיני תמרים כולן אף על פי שאין מכנסן אסורים... מייירי בתמרים לחים מאד שנשאר בהם קצת מן האוכל דבוק והדרך באוכל אותם להניח אותו המעט דבוק עם הגרעינה ואינו חושש לאכלו כי הוא כל שהוא וגם אפשר שאינו אוכל גמור ולכן השמיענו דאסורים בכל גוונא וכן בזיתים נשאר בו קצת שאינו ניטל אלא בטורח.

17. רמב"ם שמיטה ז, טו - קליפי רמון והנץ שלו קליפי אגוזים והגרעינים יש להם שביעית.

18. ר"י קורקוס וכס"מ שם - ויש להן שביעית כיון שעיקר הפרי ראוי למאכל אדם חלה קדושת שביעית גם על הקליפים והגרעינים.

19. תוספות אנשי שם שביעית ז, ג - וע"כ לומר שגם הוא ז"ל מפ' הכא הגרעינים דוקא בראויים למאכל אדם או בהמה.

קליפות וגרעינים שראויים למאכל אדם

20. ספר השמיטה עמ' לא - גרעיני פירות שיש בתוכם מאכל, כגון גרעיני שזיפים ואפרסקין. או שהם רכים כגון גרעיני תפוחים, או שנשאר סביבותם לחלוחית הפרי, כגון של תמרים וזיתים, אסור להפסידם שעדיין ראויים למאכל. גם קליפי פירות הראויים למאכל אדם אסור להפסיד. והקליפות העומדות למרקחת יעשה מהן מרקחת.

21. חוט שני תרומות יא, נו - ובאמת הדבר מוכח דכל זמן שראוי למאכל אדם לא פקע מינה קדושת שביעית אף שאין הדרך להצניעו לכך, מהא דתניא דקניבת ירק של בעה"ב שאסורים לזרים.

22. שלחן שלמה עמ' קפה-קפז - קליפות שאינם ראויים למאכל אדם אבל דבוק בהם מאכל אדם כגון מילון או אבטיח שדבוק עליהם מבשר הפרי אסור לזרוק את הקליפות... גרעיני פרי שאינם ראויים לאכילה בפני עצמם, אם נשאר בהן דבוק מבשר הפרי הרי הם קדושים...

23. משנת הגרי"ש שם - אם דבוק עליהם אוכל בכמות שבני אדם אוכלים אין לזרוקם. ואם דבוק עליהם רק מעט מבשר הפרי - אם הוריד היטב את הפרי הדבוק בהם אף על פי שנשאר עליהם מעט פרי אינו צריך לטרוח ולהוריד את הנשאר ויכול להשליכם כך לאשפה.

24. מאמר מרדכי שביעית יד - אם נשאר בגרעין מעט מהזית ודרכו להזרק - אין בהם קדושת שביעית, וראוי שיזרקנו עם שתי עטיפות.

ראוי לשמור קדושת שביעית בקליפות העגבניות אחר ריסוקן, (מיהו מן הדיון - אין בהן קדושת שביעית, כיון שאין דרך להשתמש בקליפות עגבניות שנתרסקו).

קליפות לימון - יש בהן קדושת שביעית, מפני שמקובל לכבוש אותן עם ירקות ולאכול אותן. קליפות מלפפון - יש לשמרן בקדו"ש, כיון שלפחות מיעוט ניכר אוכלים את המלפפונים בקליפתם, את עוקץ המלפפון - יש להסיר בלא בשר הפרי.

קליפות וגרעינים שראויים למאכל בהמה

25. ספר השמיטה שם - והקליפין והגרעינים הראויים למאכל בהמה ינתנו לבהמה, והראויים לצביעה מצבעין בהם.

26. חזו"א שביעית יד, י - קליפין שאינם ראויים לאדם אם אינם עומדין לבהמה מותר להשליכן ואם מיוחדין לבהמה אסור לאבדן אבל מותר להניחן עד שירקבו, וגם בזה יש להסתפק אי אזלינן בתר מנהג המקום או כפי תשמיש הנאות... ובר"מ כתב "עד שיקיים דבר שכמוהו מקיימין רוב העם באותו מקום" משמע שמשנתה לפי המקום והזמן... ולפ"ז

1. תוספתא שביעית ו א-ג - אין מחייבין אותו לוכל קניבתו של ירק.

2. ספרא אמוז ד, יא - ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא" כי לחם, כי לחמו - מסלת את החיטים כל שהוא רוצה, ומקנב את הירק כל שהוא רוצה. יכול תהיה קניבת ירק חול תלמוד לומר היא, הרי היא בקודשה.

3. מלאכת שלמה תרומות יא, ה - ופירש הראב"ד ז"ל לחמו ולא קאמר לחם ש"מ לחמו הראוי לו שאם הוא מפונק ואינו אוכל את החטים כי אם סלת גמור יכול הוא לעשות כן לאוכלי תרומה ואינו חושש להפסד תרומה ואף על פי שהמורסן והקמח יאכלים לבהמתו כמו הכרשינין.

4. משנה תרומות יא, ה - ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין. המסלת קב או קבים לסאה לא יאבד את השאר אלא יניחנו במקום המוצנע.

5. ירושלמי שם - כך היא שיעורה? והתני מסלת בחיטין כל שהוא רוצה... רבי ירמיה בשם רבי אילא כאן בשני רעבון כאן בשני שובע.

6. פני משה - כך הוא שיעורה - אמסלת דמתניתין קאי, דכן הוא שיעורה לעשות סולת נקיה ויפה קב או קבים לסאה ולא יותר... בשני רעבון שאין עושין סולת נקיה כל כך ומסלת כמו שהוא רוצה, בשני שובע דכן הוא שיעורה קב או קבים לסאה בשובע.

7. שנות אליהו שם - פי' בשני רעבון יכול לסלת כמו שירצה דמ"מ יהיה הנשאר ראוי לאכילה.

8. ר"ש סירלאו - ומתניתין תנן כדרך שהוא נוהג בחולין ותו לא... בשני רעבון אין מסלתין בני אדם כדרך מצת שלמה ואסור, וברייטא דתורת כהנים בשני שובע.

9. חזו"א שביעית יד, י - נראה דמותר לקלוף פירות שביעית אף בפירי שאפשר לאכול עם הקליפה כמו תפוחים וכיו"ב וכדאמר בירושלמי "ומקנב בירק כל שהוא רוצה" ונראה דה"ה בשביעית.

10. חוט שני שביעית עמ' תלח - מותר לקלף את קליפת העגבניות שיש בהם קדושת שביעית ואין זה נחשב להפסד אף שהם ראויים לאכילה, ורוב בני אדם אוכלים עם הקליפה, מ"מ אין לזה התייחסות של הפסד אם יש בני אדם שרגילים בזה.

11. משנת הגרי"ש שביעית ז, טז-יח - וכל זה בדברים שדרכן בכך, אבל אסור לקלף דברים שאין דרכן בכך, כגון עגבניה משמש ושזיף. אמנם מותר להסיר את קליפתם עם חתיכה עבה מאוד מבשר הפרי, כך שהקליפה לא נהפכת לפסולת, אלא ראוייה עדיין לאכילה עם חתיכת הפרי הצמודה לה.

כדי להאכיל ילדים קטנים מותר לקלף פירות וירקות של שמיטה שאינם יכולים לאוכלם עם קליפתם, אף על פי שאין הדרך לקלף פירות אלו לגדולים.

12. ספר השמיטה עמ' לא - הקליפה שאינה ראוייה למאכל ועומדת להקלף קולפין אותה בלי מאכל.

13. חוט שני יא, יד אות ס - יש לעיין אם מותר לקלף קליפה עבה משום שמתעצל לצמצם את הקליפה... אך בחזו"א כתב וז"ל "מסקנה דמילתא דקולף בפירות ומקנב בירק כל מה שרוצה..."

קדושת קליפות וגרעינים

14. רמב"ם שמיטה ה, כא - הקליפין והגרעינים שמותרין בתרומה לזרים אין קדושת שביעית חלה עליהם והרי הן כעצים אא"כ ראויין לצביעה.

15. רמב"ם תרומות יא י-יא - קליפי פולין ושומשמיין אם יש בהן אוכל אסורין אין בהן אוכל מותרין.

קליפין וגרעינים שאינן מיוחדין אצלנו לבהמה אין בהן ק"ש משום מאכל בהמה וכל שנפסלו מאדם מותר להשליכן.

27. משנת הגרי"ש ז, נ - ראוי להחמיר ולנהוג קדושת שביעית בקליפות כיון שבמקום שיש בהמות הדרך להאכילם קליפות. אמנם קליפות של פירות שאינן ראויות למאכל בהמה ולא נהוג לתתם לבהמה אלא להשליכן לאשפה - יכול לעוטפם היטב ולהשליכם כך לאשפה.

גרעינים מכיון שבזמנינו אין מאכילים את הבהמות גרעיני פירות, ואין דרך בני אדם לפותחם בשביל לאכול את הנמצא בפנים לכן אין בהם קדושת שביעית...

טעם קדושת שביעית

28. רמב"ם מאכלות אסורות טו, ח - פירות שביעית אף על פי שאם נתערבו במינן בכל שהוא ושלא במינן בנוטן טעם אינן בכלל איסורי תורה שאין אותה התערובת אסורה, אלא חייב לאכול כל התערובת בקדושת שביעית.

29. משנת הגרי"ש ז, לז - עוף שבישלוהו עם ירקות של שביעית, חייבים לשמור את העוף בקדושת שביעית, ואף את העצמות אסור לזרוק אם יש עליהם אוכל. אבל אם אין עליהם אוכל כלל מותר לזרוקם. ואם הדרך למצוץ עצמות או ליתנם לבהמה אסור לזרוקם.

30. חוט שני תרומות יא, יד ס אות ז - מים שבישלו בהם פירות שביעית ויש במים טעם טוב יש בהם קדושת שביעית, אמנם תפ"א וכדו' שנתבשלו בקליפתן ונתלכלכו המים ונמאסו על בני אדם אין בהם קדושת שביעית.

31. משנת הגרי"ש שם מה - מים שבישלו או כבשו בהם ירקות של שביעית וטעמם טפל ולא נוהגים להשתמש בהם, כגון מים שבישלו בהם תפוחי אדמה או שכבשו בהם מלפפונים, אין בהם קדושת שביעית ומותר לשופכם.

32. מאמר מרדכי שביעית יד - שיירי שמן שביעית של טיגון, אם נועדו לשימוש חוזר - יש לשמור עליו קדושת שביעית, ואם רגיל לשפוך את שיירי השמן - אין בו קדושת שביעית.

33. חוט שני שם ס-סא - יורה בת יומה מפירות שביעית שבישלו בהם מים ויש במים טעם טוב מהם יש עליהם קדושת שביעית. ואפשר לסמוך על טעימה דידן בזה.... כפית שהכניס בתבשיל השני אין צריך לשמור בזה כקדושת שביעית דבתבשיל השני יש כמה ספיקות.

34. משנת הגרי"ש שם לט - אם בישלו בכלי פירות שביעית ובאותו יום בישלו בכלי זה עופות או פירות שאין בהם קדושת שביעית, יש להקל שאין בעופות או בפירות קדושת שביעית אע"פ שבלעו מהכלי שהוא בן יומו, ואין זה ככלי בן יומו שבלע איסור, דטעם שביעית הבלוע בכלי הוא כנפסד מאחר ואי אפשר לעשות בו שום דבר.

בפעם הבאה - אוכלים מפסידים - בעלי חיים, קטנים, גוים

לכתוב בספר על קציצת אילן